

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

24

YASAMA YILI

4

İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

12 Haziran 2014 Perşembe

İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

GÖRÜŞME TUTANAKLARI

12 Haziran 2014 Perşembe

---0---

K O N U

	<u>Sayfa</u>
Mağdur Hakları İnceleme Raporunun görüşülmesi	1:17

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
BİRİNCİ OTURUM	1:17
Levent GÖK (Ankara)	1:2, 13:15, 16
İhsan ŞENER (Ordu)	2
Reşat DOĞRU (Tokat)	2:3, 10, 16:17
Hamza DAĞ (İzmir)	4:8
Sinan Aydın AYGÜN (Ankara)	9
Kemal AKTAŞ (Van)	10:13
Hasan DUDAKLI (Adalet Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı)	15:16
Muhittin ÖZDEMİR (Adalet Bak.Ceza İşl.Gn.Md.Mağdur Hak.Dai.Bşk.)	16

Açılma Saati: 11.08

Kapanma Saati: 12.40

12 Haziran 2014 Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 11.08

BAŞKAN: Ayhan Sefer ÜSTÜN (Sakarya)

BAŞKAN VEKİLİ: Nevzat PAKDİL (Kahramanmaraş)

BAŞKAN VEKİLİ : Levent GÖK (Ankara)

SÖZCÜ: Yalçın AKDOĞAN (Ankara)

KÂTİP: Reşat DOĞRU (Tokat)

-----0-----

BAŞKAN – Saygıdeğer milletvekillerimiz, değerli bürokratlarımız, saygıdeğer basın mensupları; 24' üncü Dönem Dördüncü Yasama Yılı 33' üncü Toplantımızı açıyoruz.

Toplantı yeter sayımız vardır.

Bugün gündemimizde, mağdur hakları konusunda inceleme yapmak amacıyla kurulan alt komisyonun hazırladığı Mağdur Hakları İnceleme Raporu' nu görüşeceğiz.

Biliyorsunuz, Komisyonumuzun kararıyla mağdur hakları konusunda bir inceleme yapmak ve rapor hazırlamak üzere alt komisyon kuruldu. Alt Komisyonun Başkanlığını İzmir Milletvekili Sayın Hamza Dağ yapmış idi, yine üyeliklerini Kilis Milletvekili Ahmet Salih Dal, Ordu Milletvekili İhsan Şener, Ankara Milletvekili Sinan Aydın ve Tokat Milletvekili Sayın Reşat Doğru yapmışlardı. Yaklaşık bir yıldan beri çalışmalarını yürüttüler, sayısız toplantılar yaptılar, görüşmeler yaptılar ve dört başı mamur da bir rapor hazırlayarak Komisyonumuza sundular. Bu yapmış oldukları çalışmalardan dolayı başta milletvekillerimize, bürokratlarımıza, herkese teşekkürlerimizi sunuyoruz. Gerçekten faydalanabileceğimiz, tüm kurumların faydalanabileceği bir rapor ortaya çıkmış, 135 sayfa. 41 tane de önerisi var. Yaklaşık yüz yıldan beri neredeyse hep sanık haklarını konuştuk; artık, Türkiye'de mağdur haklarının konuşulması zamanının geldiğini ve geçtiğini görüyoruz. Bundan sonra, inşallah, bu raporların da ışığında kurumlarımızdan bir somut adım bekliyoruz. Bunun yasalaşmasına yönelik adımlar atılır da Genel Kuruldan, Medisimizden buna yönelik bir yasa çıkar ise bu rapor ve bu çalışmalar amacına ulaşmış olacak.

Şimdi gündeme geçiyoruz ve ben öncelikle Alt Komisyon Başkanımız Sayın Hamza Dağ' a söz vermek istiyorum.

LEVENT GÖK (Ankara) – Başkanım...

BAŞKAN – Bir şey mi vardı Levent Bey?

LEVENT GÖK (Ankara) – Başkanlık sunuşlarında olduğunuzu farz ederek söz almak istedim.

BAŞKAN – Buyurun, geçmeden size söz vereyim.

LEVENT GÖK (Ankara) – Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; gündemle ilgili birkaç değerlendirmem olacak.

Buradan birkaç defa size gerek Komisyon toplantısında gerekse baş başa olan görüşmemizde ilettim ama ben gündem hazırlanırken en azından bizlerin de bir görüşünün alınması yolundaki taleplerimi iletmıştim. Bugün 12 Haziran, Medisin aşağı yukarı bu ay sonunda kapanacağını farz edersek bu yasama yılının son toplantısını gerçekleştiriyoruz. Belki bu toplantıda yaz için de bir karar almamız gerekebilir. Yazın da İnsan Hakları Komisyonunun toplantıya çağırılması ve toplantı yapılması için bir karar alınmasının gerektiğini düşünüyorum, eğer bir başka toplantı da planlanmıyor ise. Planlanıyor ise bilmiyorum, o toplantıda yaparız ama bana yansıyan bilgiler aşağı yukarı haziranın sonuna doğru 27' sinde, ramazandan önceki gün Medisin tatile gireceği yönünde. Bu nedenle, aşağı yukarı ekim ayındaki süreye kadar olan zaman dilimi içerisinde en azından böyle bir kararın alınması zorunlu; tabii, toplantı düşünmüyorsanız.

Onun dışında, son yaptığımız toplantıdan bugüne değin ülkemizde yine pek çok önemli ve bence Komisyonumuza da yakından ilgilendiren olaylar meydana geldi. Ben tabii böyle bir gündem için davetinizi beklerken toplantı çağırısını aldım. Yani, ben bir dahaki toplantılarda yine bu talebimi yinediyorum. Yani, Türkiye'de İnsan Hakları Komisyonunun mutlaka gündeme alması gereken olaylar mutlaka belli periyotlarda çok sık aralıklarla zaten oluyor. Örneğin, hemen şu anda aklıma geldiği kadarıyla birkaç tanesini paylaşayım. Lice' de meydana gelen olaylarda bir bilgi kirliliği var mıdır, yok mudur? Burada neler yaşanmıştır, neler yaşanmamıştır? Geçtiğimiz yıl,

biliyorsunuz, Hakkâri'nin Yüksekova ilçesinde de 3 kişi öldürülmüştü. Bu konuda bir komisyon kuralım talebimiz oldu ama kabul edilmedi. Yani, Lice gibi hassas bir bölgede kamuoyunun bence İnsan Hakları Komisyonunun varlığıyla oradaki bilgilerden daha net bilgiler edinebileceğini düşünüyorum. Bu konuda Komisyonumuzun, buralarda da acilen ve süratli bir şekilde kendisinin böyle olaylar olduğu zaman toplumsal bir barış adına da, insan hakları adına da, doğru neyse onun söylenmesi adına da çalışması gerektiğini düşünüyorum.

Keza, yine Okmeydanı'nda geçtiğimiz günlerde yaşanan hadiselerin de, yaşanan olayların da bizim Komisyonumuzun görev alanına girdiğini ben düşünüyorum.

Yine, Soma faciasındaki iş kazalarının, iş cinayetlerinin her ne kadar Mediste bir araştırma komisyonu kurulsa da bunun bir insan hakları boyutu olan süreci de var. Yani, o Komisyonun giremediği, düşünemeyeceği bazı konularda biz insan hakları alanında oradaki olayları da daha iyi değerlendirebiliriz diye düşünüyorum. Yani, insan hakları bakış açısıyla Lice'deki olaylar nedir, Okmeydanı'ndaki olaylar nedir, Soma'daki olaylar nedir -fazla uzatmıyorum- bu ve buna benzer olaylarda bizlerin süratli bir şekilde buralara intikal ederek insan haklarına dikkat çekici, kamuoyunu aydınlatıcı ve İnsan Hakları Komisyonu tarafından söylendiği zaman da kamuoyundan benimsetici açıklamalar yapmak durumundayız. Böyle bir tabloyu sizlerle paylaşıyorum. Bu nedenle, gündemi eksik buluyorum. Yani, mağdur haklarıyla ilgili toplanıldı elbette ama geçtiğimiz son toplantıdan bugüne kadar da Türkiye'de çok önemli olaylar oldu. Bu olayları görmezden gelmememiz gerekir.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz, sağ olun.

Tatilde çalışma kararıyla alakalı daha önceden biz kendi Komisyonumuzda da karar alıyorduk fakat yeni bir uygulamayla Başkanlığın Meclis Başkanlığına talebi doğrultusunda bir yazıyla Genel Kurul tarafından bir karar alınacak dendi ve biz de bu talebimizi Başkanlığa ilettik. Yani, inşallah yakın bir zamanda, Meclisin gündeminin uygun bir zamanında bu oylanacak Mediste ve biz tatile girmeden önce bu kararı veya bu hakkı almış olacağız.

Sizin gündeme ilişkin görüşlerinizi alalım.

İHSAN ŞENER (Ordu) – Sayın Başkanım, değerli arkadaşlar; saygılar sunuyorum ben de.

Bugün yaşadığımız gündemle ilgili bir küçük değerlendirme yapmak istiyorum. İşte, Musul'da yaşanan olayları ve bizim oradaki konsolosluğumuza, mensuplarımıza, vatandaşlarımıza karşı yapılan alçakça saldırıyı nefretle kınıyorum, bir defa.

İkinci olarak, biraz önce arkadaşımız Sayın Gök'ün bahsettiği olaylarla ilgili çok uzun zaman geçmedi, çok kısa bir zaman önce Almanya'nın Hamburg kentinde yine bir kültür meselesini gerekçe göstererek çok ciddi olaylar oldu yani büyük olaylar oldu. Ancak, biz buraya basın mensuplarının, ilgisi olmayan hiç kimsenin alınmadığını ve hiçbir şekilde devlet yetkililerinin toplumla bu olayla ilgili bir bilgi paylaşımına gitmediklerini gördük. Çağdaş olarak gördüğümüz, insan kişi hak ve hürriyetlerinin zirve yaptığı devletlerde bile ancak ilgisi olanların bilebildiği olaylar olarak kalıyor bunlar. Lokalize ediliyor, karartma yapılıyor ve toplumun tamamının bu olayla ilgili bilgilenebilmesi doğru mudur, yanlış mıdır sorusunu onu artık pedagojik olarak tartışabiliriz uzun süre. Ama, herkesin her şeyi bilmesi gerekir mi, kimlerin neyi ne kadar bilmesi gerekir, bunlar önemli şeyler. Yani, toplumu infiale sürükleyecek, toplumda bir kaygı oluşturacak, toplumu dehşete düşürecek birtakım olayların toplumun tamamı tarafından bilinmesinin kime ne kadar faydası olabilir? Yani, Almanya'yı örnek aldığım için söylemiyorum. Bunun yararına inanmasalar bunu yapmazlar. Orada da sosyal demokratlar gerçekten çok güçlü partiler, Yeşiller var, farklı farklı fraksiyonlar var, bu fraksiyonların hiçbiri oradaki mevcut federal hükümete bu hususta ne baskı yaptılar ne çağrı yaptılar ne de basın mensupları "Bizim haklarımız ihlal ediliyor, biz buradan sağlıklı bilgi alamıyoruz." diye nümayişte bulundular. Bunları hepimiz gördük.

Şimdi bir olay oluyor, bir büyütece alıyoruz, toplumun tamamın dehşete düşürüyoruz. Bu, haklı bir şey değil. Şu yapılır: Hukuk devletinde orada bir olay olmuştur, her zaman suçlu olabilir, suç da işlenebilir, hiç beklemediğimiz olaylarla da karşılaşabiliriz ama bunu toplumun tamamının bilmesinin olayın çözümü açısından, suçluların ortaya çıkarılması açısından ne faydası olabilir? İlgilileri bilir ve geçer. Buna böyle bakmak lazım. Ben sizi tenkit etmek amacıyla söylemiyorum. Böyle bir hevesimiz var bizim yani. İşleri büyüteç altına alıp bunlar üzerinden -sizi yine tenzih ederek söylüyorum- bir siyasi çıkar, kendi grubunu ve cephesini tahkim etmek için kullanılması aslında gerçekten o olay kadar dehşet verici bir şeydir.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Reşat Doğru.

REŞAT DOĞRU (Tokat) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Ben de tüm Komisyon üyelerimizi saygıyla selamlıyorum.

Gündemle ilgili, Sayın Başkanım, tahmin ediyorum sizde Başkanlık Divanı diye bir şey var. Ancak, bu Başkanlık Divanının ben de pek fazla görevinin olmadığı kanaatindeyim. Niye bizim ismimiz orada yazılı? Aşağı yukarı, yaklaşık olarak beş altı aydan beri bu Komisyondayım ben de, Komisyonun yeni üyesiyim. Ancak, oradaki isimleri yazmaya da gerek yok bence yani isterseniz kaldıralım onu.

Dolayısıyla, Levent Bey'in dediği gibi en azından zaman zaman bu divanı şahsınız olarak toplayabilirsiniz veya bu gündemle ilgili bazı konularda şunların da olması veya görüşülmesi gerekenlerle ilgili birtakım konuları görüşmek için bir çay içmeye davet edebilirsiniz bizleri, biz de katılırız tahmin ediyorum yani seve seve katılırız. Onu söylemek istiyorum.

İkincisi, şu anda ülkemizde tabii Musul hadisesi bence çok önemli bir konu olarak görülüyor. Musul'da işte bizim konsolosluğumuz basılmış, konsolosluğumuzdaki, oradaki insanların hepsi zorla götürülmüş; artık, esir edilmiş diyeceğiz, ne olduğu da belirsiz çünkü. Artı, beraberinde, kamyon şoförleri dâhil birçok Türk vatandaşı şu anda büyük bir mağduriyet yaşıyor. Bunlar bizim bildiğimiz sayılar. Belki bu sayının daha da fazlası olabilir.

Tabii, karşımızda "İŞİD" diye ne yaptığı belirsiz, kendisini "İslami" diye söylüyor ama İslam'la ilgilisi olmayan, her türlü katliamı yapabilecek, her türlü hadiseyi yapabilecek olan bir örgütle de karşı karşıya dünya. Dolayısıyla, bununla ilgili de -tabii, orada insan hakkı falan diye bir şey de ortada görünmüyor- o mealde de bu konuda en azından İnsan Hakları Komisyonu olarak da bir şeyler söylenebilir mi, onun gündeme getirilmesini ben de aynı şekilde söylemek isterim.

İkincisi, tabii, Türkiye'de şu anda küresel iklim değişikliğine bağlı olarak ülkemizin birçok yerinde yoğun seller, felaketler ve hortumundan tutun da işte, toprak kaymalarına kadar ağır durumlara karşı karşıyayız ve burada da insanlar çok büyük mağduriyet içerisindedir. Bakın, mesela, Anadolu'nun birçok yerinde, büyükşehirler de başta olmak üzere... Dolayısıyla bu da bir insan hakkı olarak gündeme niye gelmesin? Çünkü sonuçta oradaki insanlar da tarlasında eğer ürününü tamamen kaybetmişse, evini barkını kaybetmişse... Dolayısıyla, bu konularda da en azından bazı şeyler yapılabilir mi, o da gündeme getirilebilir mi diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, o zaman Başkanlık Divanıyla alakalı, hemen toplantıdan sonra odama arkadaşları ben davet ediyorum. Bir konu da var gerçekten ama bu toplantıları ya da bu görüşmeleri daha çok Levent Bey'le, Reşat Bey'le telefonla yaparak gerçekleştiriyoruz diye düşünüyoruz çünkü gündemler çok hızlı ve yoğun ama ilk toplantımızı bu manada... Bir gündem de var. Toplantının hemen akabinde bekliyorum sizi arkadaşlar odama. "Genel merkezde toplantı var, şurada toplantı var." demek yok, ona göre.

LEVENT GÖK (Ankara) – Şimdi, ben, tabii, tekrardan kaçınmak için, İhsan Bey'in söylediklerine katılmıyorum, onu söyleyeyim. Bizim görevimiz alanına giren işler var, bunları yapmamız gerekiyor. Ona katılmıyorum.

BAŞKAN – Tamam, teşekkür ediyoruz.

Şimdi, değerli arkadaşlar, Türkiye'de belki hakikaten, aşılması gereken bir sorun var. Türkiye birçok sorunu aştı. Artık, cezaevlerinde, baktığınızda, aman aman çok sorun gözüküyor veya karakollara baktığınızda veya başka alanlara baktığımızda, insan hakları alanında, bizim Avrupa'dan öyle aşağı bir durumumuz yok. Görüyoruz oralara gittiğimizde ama -bir sorun olarak ortada duran- gösteri yürüyüşleriyle alakalı bir sorunumuz var. Fakat, bu sorun bence karşılıklı yani biz gösteri yapma konusunda daha Avrupa standartlarına ulaşamadık, gösteriye müdahale etme konusunda da ulaşamadık. Dolayısıyla, biz şimdi bir rapor hazırlayacaksak belki objektif olarak olaya bakıp bir gösterinin nasıl olması gerektiği konusunda, demokratik bir gösterinin, bir hakkın nasıl uygulanmasının gerekli olduğunun, bunun altını çizmemiz lazım. Ondan sonra da buna şayet müdahale edilecekse bu sınır aşıldıktan sonra, nasıl müdahale edilmesi gerektiğini çizmemiz lazım çünkü Türkiye'de görüyorum ki bu sorun var yani yoksa... Benim odam öbür taraftaydı biliyorsunuz daha önce. Orada bir otopark vardı. O otoparkta sabahtan akşama gösteri vardı. Belki siz onu çok fazla fark etmiyordunuz. Her gün orada gösteri vardı ve orada kimseye de müdahale edilmiyordu. Ama bu gösterici "Ben artık şuradan Meclis kapısına gireceğim." veya "İçeriye müdahale edeceğim." dediği anda artık gösterinin sınırları orada kalkar arkadaşlar ve orada müdahale başlıyordu.

Şimdi, bayrak meselesinde de... Yani şimdi, bayrak, burada... Hele bir gösteri yapılsın. Ama görüyoruz yani, artık dünya küçük bir köy, anında, şu anda olan her şey görülüyor. Taş atılıyor, molotof atılıyor, o olmadı ya da yetmedi, 3 metrelik, 4 metrelik tele ulaşılmış, bayrak indirilmiş. Yani, bunun neresi gösteri artık? Bu insanların her türlü talep etme hakları var. Gerçekten, bir insanın, Türkiye'de yaşayan 77 milyonun en uç, en kabul edilemeyecek fikirleri dahi şu meydanlarda talep etme hakkı var, basın toplantısı yapma hakkı var ama kimse şiddete prim veremez, kimse şiddeti hoş göremez. Dolayısıyla biz belki, karşılıklı, bu durum nasıl olmalı,

bunu incelememiz lazım somut olaylardan ziyade. Ama somut olayları da örnek olarak inceleyebiliriz. Başlarınız bir taraftan, bunu bir teklif etsin arkadaşlarımız. Gösteri yürüyüşü nasıl olmalı, buna nasıl müdahale edilmeli bazında genel bir teklif yapıp biz de bu çerçevede bu hakkı inceleyelim gerçekten ama bu hakkı masaya yatıralım yani.

Teşekkür ediyoruz.

Şimdi gündeme geçiyoruz.

Sayın Hamza Dağ, buyurun.

HAMZA DAĞ (İzmir) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

23 Mayıs 2013 tarihli 22 sayılı toplantıda Mağdur Hakları Alt Komisyonu kurulması konusunda bir karar verilmişti. 12 Haziran 2013 günü ilk toplantıyı yapmışız. 12 Haziran 2014, tam bir sene sonra da inşallah, heyetimiz kabul ederse raporumuzu, son toplantımızı yapmış olacağız.

Bu çerçevede, öncelikle, birçok dinleme, bilgi alma ve görüşme, dışarıda da birtakım çalışmalarımız oldu. Ben rapor konusunda bilgi vereyim öncelikle, raporun içeriğiyle alakalı.

Raporda ilk etapta bu incelemenin konusu ve amacı yani biz mağdur haklarıyla ilgili bu komisyonu niye kurduk ve amacımız burada neydi, bundan bahsettik ve yıllarca, İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun kurulduğu günden bu yana, tabii ki birçok insan hakkı ihlaliyle ilgili çalışmalar yaptı. Bunlara genel çerçevede baktığımızda, sanık haklarıyla ilgili, şüpheli haklarıyla ilgili bir çalışmanın olduğunu görürüz. İlk defa, bir mağdur hakları sıkıntısı, sorunu, suçtan zarar gören mağdurların sorunu artık dünyada konuşulmaya, Türkiye’de konuşulmaya başlanınca bu konuyla ilgili de bir komisyon kurulmasına karar verildi ve bu noktada bu amaç güdüldü.

Öncelikle “mağdur” kavramını anlatmaya çalıştık. Hem Dil Kurumunun “mağdur” kavramı tabirinden, bu konudaki tanımından hem de gelmiş olduğu noktada mağdurun neyi kastettiğinden raporumuzda bahsettik. Ceza hukuku anlamında “mağdur” kavramı ve “suçtan zarar gören” kavramı ayrımını ortaya koymaya çalıştık. Mağdurun tarihsel gelişimi ve uluslararası metinlerde mağdur hakları... Birçok metinde “mağdur hakları” özellikle, ifade olarak geçiyor. Birleşmiş Milletlerin 29 Kasım 1985 tarihli 40/34 sayılı Suç ve Yetki İstisnalarından Mağdur Olanlara Adalet Sağlanmasına Dair Temel Prensipler Deklarasyonu, İşkencenin Önlenmesine Dair Birleşmiş Milletler Sözleşmesi, Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi gibi birçok uluslararası metinde mağdur haklarıyla ilgili değişik ifadeler, değişik haklar ve aynı zamanda da tanımlar yer aldığını gördük.

Mukayeseli hukukta mağdur hakları nasıl? Yani dünyadaki mağdur hakları ne şekilde, onu da raporumuzda dile getirdik. Mesela Amerika’da “restitution” yani “geri verme”, “iade”, “diyet” terimi ile ifade edilen bir husus var, bir suç mağdurunun fail tarafından tazmin edilmesini karşılayan bir hüküm. Amerikan Kongresi 1984 yılında Suç Mağdurları Kanunu’nu oluşturmuş ve bu kanunla, merkezî yönetimin suç mağdurlarına yapılacak yardımlar konusunda eyaletlere liderlik yapması hususu ortaya konulmuş. Yine, Amerika’da suçtan doğan mağduriyetin giderilmesi yönündeki kurumlardan mağdur tazminat kasası oluşturulmuş.

Yine, ayrıntılı bir şekilde Amerika Birleşik Devletleri’nde mağdur haklarıyla ilgili önemli gelişmeler var ve bunları raporda dile getirdik. İngiltere’de de yine “compensation order” tarzı bir sistem var, bu da Amerika’daki sisteme benzer, mağdurun zararını gidermeye dönük bir sistem var.

İngiltere’de, değinilmesi gereken en önemli hususlardan biri, mağdur destek örgütleri gelişmiş bir noktada ve burada bir STK çalışması olarak göze çarpıyor.

Almanya’da da 1986 yılında yürürlüğe giren bir mağdur koruma kanunu var ve bu mağdur koruma kanunu altında bir düzenleme yapılmış, mağdur haklarıyla ilgili Almanya’da da birtakım çalışmalar... Almanya STK’ların çalışması konusunda da bayağı ileri düzenlemeleri olan bir ülke olarak gözümüze çarptı.

Fransa’da da, İsviçre’de de mağdur haklarıyla ilgili önemli düzenlemeler var. Bunları da raporda ayrıntısıyla anlattık.

Tabii, Türk hukukuna geldik, Türk hukukundaki mağdur hakları ne şekilde ve hangi kanunlarda mağdur hakları hususuna değinilmiş, buna geçtik. Burada, kanunlarımızda, birçok kanunda mağdur haklarıyla ilgili düzenlemeler olduğunu söyleyebiliriz. Özellikle, 1 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe giren Ceza Muhakemesi Kanunu’nda mağdur hakları hususu özellikle düzenlenmiş ve burada ilk defa mağdur hakları, CMUK’daki hakları, ceza muhakemesi hakları kanunda karşılığını bulmuş. Bunlar CMK 234’üncü maddenin (1)’inci fıkrasının (a) bendinde sayılmış. “1. Delillerin toplanmasını isteme” Bunlar soruşturma evresindeki haklar. Mağdur, delillerin toplanmasını isteyebilir. Soruşturmanın gizlilik ve amacını bozmamak koşuluyla cumhuriyet savcısından belge örneğini isteyebilir. Vekili bulunmaması hâlinde, cinsel saldırı suçu ile alt sınırı beş yıldan fazla hapis cezasını gerektiren suçlarda, baro

tarafından kendisine avukat görevlendirilmesini isteme hakkı vardır. Bununla ilgili bir teklifimiz var, bunu ileride söyleyeceğim. 153'üncü maddeye uygun olmak koşuluyla vekili aracılığı ile soruşturma belgelerini ve el konulan ve muhafaza altına alınan eşyayı inceletme gibi bir hakkı var soruşturma evresinde. Yine, cumhuriyet savcısının kovuşturma yeri olmadığı yönündeki kararına karşı ağır ceza mahkemesine itiraz etme hakkı söz konusu. Yine, kovuşturma evresinde mağdurun hakları var, duruşmadan haberdar edilme yani duruşma gününün kendisine bildirilmesi. Kamu davasına katılma, tutanak ve belgelerden örnek isteme, tanıkların davetini mahkemeden isteme, talep etme, vekili bulunmaması hâlinde cinsel saldırı suçu ile alt sınırı beş yıldan fazla hapis cezasını gerektiren suçlarda mecburi müdafilik olarak kendisine bir avukat tayini isteme, yine davaya katılmış olmak koşuluyla kanun yollarına başvurma gibi, kovuşturma evresinde yani yargılama evresinde hakları var.

Yine, bunların içeriğiyle alakalı, ayrıntılı olarak neyi içeriyor, ne gibi haklar burada var, ne gibi eksiklikler var? Mesela, bazı hususlarda eksiklikler de söz konusu. Bu katılmayla ilgili mevzuya özellikle değindik. Aynı zamanda da mecburi müdafilik sistemi ile sanık ile mağdur arasında bir ayırım var ceza alt sınırı konusunda. Dolayısıyla, bunlara da burada değindik.

Yine, CMUK dışında mağdurun diğer haklarına da raporumuzda özellikle değindik ve uzlaşma konusu... Bu, ne yazık ki Ceza Muhakemesi Kanunu'nda karşılık bulan ama uygulamada istediğimiz manada belli bir aşamaya gelmeyen bir husus olarak gözümüze çarpıyor uzlaşma konusu ve uzlaşma konusunda, kamu davasının açılmasının ertelenmesi hususunda, etkin pişmanlık hususunda, adli kontrolde, kısa süreli hapis cezasına seçenек yaptırım hususlarında, hükmün açıklanmasının geri bırakılması durumunda, hapis cezasının ertelenmesi, koşullu salıverme, mağdurun onur ve saygınlığı, bu hususlarda mutlaka mağduru tazmini veya aynen iadesi gibi mecburiyet konulması mevzuatımızda karşılık bulmuştur. Bunun dışında, mağdurun diğer haklarıyla ilgili raporumuzda birçok hususa değindik.

Ondan sonra dinlemeler... Yani, biz önce teori ortaya koyduk. Mağdur kavramı, uluslararası metinlerde mağdur kavramı, mukayeseli hukukta mağdur kavramı, Türk hukukunda mağdur kavramı ve sonrasında da uygulama, bizim kendi yapmış olduğumuz dinlemeler ve araştırmalar. Bununla ilgili birçok dinlenememiz oldu. Aynı zamanda 11 Aralık günü Dünya İnsan Hakları Günü münasebetiyle "İnsan Haklarının Unutulan Parçası Mağdur Hakları" konulu bir panel düzenledik Adalet Bakanlığıyla beraber. Orada da birçok akademisyen mağdur haklarıyla ilgili çok ciddi bilgiler, önemli bilgiler verdi. Bunun dışında, Yenimahalle Devlet Hastanesi bünyesindeki ÇİM yani Çocuk İzleme Merkezini ziyaret ettik üye arkadaşlarımızla ve uzman arkadaşımızla beraber. Yine, İnsan Haklarının Unutulan Parçası Mağdur Hakları Paneli, biraz önce bahsettiğim panelde hem akademisyen hem de bürokrat, bu konuyla ilgili çalışması olan birçok kimseyi dinleme fırsatımız oldu.

Açıkçası, dinlemelerden çok istifade ettiğimizi söyleyebilirim. Adalet Bakanlığında bununla ilgili çalışma olduğu için ilk Adalet Bakanlığından başlama kararı vermiştik geçen sene ve Adalet Bakanlığı Kanunlar Genel Müdürü Tetkik Hâkim Mehmet Ökmen Bey suç mağdurlarına yardım hakkına kanun taslağı -şu anda hâlen bu taslak çalışma şeklinde, çalışılıyor- bununla ilgili ayrıntısıyla bilgiler verdi ve o zaman da basında bu taslak yer de bulmuştu. Mesela, yaralanma durumunda yani suçtan zarar gören mağdurun yaralanması durumunda 2 bin lira gibi bir para, yine, sakatlanma gibi durumda da sakatlık derecesine göre 7 bin lira gibi bir para verilmesinin bu taslakta tasarlandığına dair bilgiler takdim ettiler.

Yine, bu taslakta bir yardım kurulunun oluşturulması gibi bir düşünce olduğunu o zaman söylemişlerdi. Daha sonra yine bununla ilgili hem Komisyon üyelerimizin ifadeleri oldu hem de bizim görüşmelerimiz devam etti. Belirli bir olgunluğa doğru bu taslak devam ediyor. İnşallah bunu da bu rapordan sonra yasalaştırma konusunda biz ellerini kuvvetlendirmiş oluruz, önlerini açmış oluruz. Bizim için de ne yapılması gerekiyorsa bu anlamda üzerinde çalışma yapacağız.

Yine, mağdur haklarıyla ilgili Adalet Bakanlığı bünyesinde bir çalışma yapılmış. Onun bilgisi bize ulaşınca İç Denetçi Hâkim Erdiñç Yılmaz Bey mağdur haklarıyla ilgili, bu çalışmayla ilgili çok önemli bilgiler verdi ve bu verdiği bilgilere de biz ileride değerlendirme ve sonuç bölümünde özellikle yer verdik. Aslında bazı mağdur haklarının unutulduğunu ve bunların çok basit kanuni düzenlemelerle yapılabileceğini gördük. Mesela, iddianame, biz de biliyoruz ki hukukta sadece sanığa gönderilir en geç bir hafta önce olmak üzere. Mağdura iddianame gönderilmez. Bu da aslında bir mağdur hakkı ihlali olarak gözümüze çarptı. Bu da verilen bilgiler içinde. Dolayısıyla, teklifimizde bu hususlara da yer verdik. Bunun dışında, burada verilen bilgiler, Muhittin Bey, Mağdur Hakları Daire Başkanımız, kendisi Komisyonumuza bilgi verdi yaptıkları çalışmalarla ilgili. Yine, Tetkik Hâkim Hakan Yavuz Bey bilgiler takdim ettiler. Özellikle onarıcı adalet konusunda Hakan Bey'in çok ayrıntılı bilgileri oldu. Polislerin mağdur haklarına bakışı ve Emniyet Genel Müdürlüğünün bu konudaki çalışmalarıyla ilgili Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Fakültesi Öğretim Üyesi Halil İbrahim Bahar bize bilgi verdi, akademisyenlerimiz Muharrem Özen... Bunların ayrıntısına girmiyorum, raporda bütün hepsinin ayrıntısı, vermiş olduğu

bilgiler ve aynı zamanda da önemli hususları zaten buraya, rapora derç ettik. İnşallah, bu raporu fazlasıyla inceleme fırsatı mutlaka bulunacaktır. Ankara Barosundan yine Çocuk Hakları Merkezi, Ankara Barosu CMK Merkezinden dinlemelerimiz oldu. Bunun dışında, STK'lardan, özellikle insan hakları alanında çalışan STK'lardan, insan hakları derneği MAZLUMDER'in bu konuya bakış açılarıyla ilgili dinlemelerimiz, bilgi almalarımız oldu. Bu suça yani mağdura yönelik kurulan insan hakları dernekleri veya bu konulara ilişkin dernekler, STK'lar... Mesela trafik mağdurlarıyla ilgili oluşturulan bir dernekle ilgili, yine aynı şekilde kadın haklarıyla ilgili, çocuk istismarıyla ilgili kurulan derneklerin temsilcileriyle görüşme yaptık ve en son birçok Komisyon üyemizin, özellikle katılmasından benim de mutlu olduğum mağdurları dinledik, bizzat suçtan mağdur olanları dinledik. Herhâlde o toplantıya da buradaki birçok arkadaşlarımız da iştirak ettiler. Aslında ne kadar önemli bir hususu burada konuştuğumuzu gösteren bir toplantı olduğunu ve zihinlere yer ettiğini söyleyebilirim.

Bu çerçevede, değerlendirme sonuç, yani bizim 41 maddelik bir teklifimiz söz konusu. Bunlardan da bahsedip konuşmamı bitireyim.

Alt komisyon tarafından yapılan çalışma sonucunda, ülkemizde mağdur hakları konusunda en büyük eksikliklerin, mevzuatımızda sanığa tanınan bazı hakların mağdura tanınmaması ve mağdurun uluslararası alanda tanınan temel haklarının göz ardı edilmesi, mevzuatta mağdurlara tanınan hakların kâğıt üzerinde kalması ve uygulamaya geçirilememesi, mağdurların hakları konusunda bilgi sahibi olmaması, uygulayıcılar olan hâkim, savcı, avukat ve kolluk güçlerinin mağdur hakları konusunda yeterli bilince sahip olmaması şeklinde sıralanabilir. Bir suç nedeniyle mağdur olmuş kişilerin idari ve adli merciler tarafından önemsenmemesi ve fail tarafından zararın giderilmemesi ikincil mağduriyetlere yol açabilmektedir. Bu ikincil mağduriyetler; ekonomik sıkıntılar, psikolojik ve sosyolojik problemler şeklinde baş gösterebilmektedir. Bu mağduriyetlerin önüne geçebilmek ve mağdurların sesini duyabilmek için, devletin tüm organları ve toplumun her kesimine düşen görevler vardır.

Alt komisyonun yapmış olduğu çalışmalar sonucunda, mağdur hakları konusunda, mevzuat ve uygulamada tespit ettiğimiz aksaklıklar ve çözüm önerileri şu şekildedir:

- 1) 24 Kasım 1983 tarihli, Mağdurların Zararının Tazmin Edilmesine İlişkin Avrupa Sözleşmesi 24 Nisan 1985 tarihinde ülkemiz tarafından imzalanmıştır ama hâlen Türkiye Büyük Millet Meclisi uygun bulma kanunu bu konuda çıkartılmamıştır. İlk etapta bizim bu uygun bulma kanununun çıkartılması gerektiği şeklinde önerimiz vardır.
- 2) Yine, aynı şekilde, Adalet Bakanlığı bünyesinde şu anda çalışması yapılan Mağdur Hakları Kanunu Taslağı'nın bir an önce tasarı hâline getirilmesi ve Meclisimiz tarafından da yasalaştırılması konusunda teklifimiz söz konusudur.
- 3) Ceza Muhakemesi Kanunu'nun "Tanımlar" bölümünde "şüpheli", "sanık", "malen sorumlu" ifadeleri yer almasına rağmen mağdur tanımı yapılmamıştır. Bu konuda mağdur tanımının yapılması gerektiğini düşünüyoruz. Mağdur ve suçtan zarar gören ayrımının da Ceza Muhakemesi Kanunu "Tanımlar" bölümüne konulması gerektiğini ifade edebiliriz.
- 4) Mağdurun soruşturma ve kovuşturma süreci hakkında bilgilendirilmesi önem taşımaktadır. Bu çerçevede, soruşturmanın durumu, iddianamenin hazırlanması, duruşma günü, failin tutuklanması veya salıverilmesi, mahkûmiyeti, failin ölümü hakkında mağdura bilgi verilmesi gerek mağdurun sürece dâhil olabilmesi gerekse güvenliği açısından büyük önem taşımaktadır. Burada, özel iddianame hazırlanması, failin tutuklanması, failin salıverilmesi, bunlar, şu anda uygulanan yöntemler değil; failin ölümü, mağdura bilgi verilmesi, biraz önce mukayeseli hukukta da baktığımız gibi birçok Avrupa hukukunda vardır, bizim hukukumuzda da girmesinde fayda vardır.
- 5) Ceza Muhakemesi Kanunu 209'uncu maddesinin (2)'nci fıkrasında, açıkça istemeleri halinde, sanığa veya mağdura ait kişisel verilerin yer aldığı belgelerin, kapalı oturumda okunmasına mahkemece karar verilebileceği düzenlenmiştir. Ancak, burada mağdurun kişisel bilgilerinin sanıktan saklanmasına ilişkin düzenleme konusunda bir eksiklik bulunmaktadır. Bu nedenle, mağdurun kişisel bilgilerinin, özel adres bilgilerinin sanıktan da saklanması hususunda yasal düzenleme yapılmalıdır. Açıkçası, bu da, sanık ifade verdikten sonra tutuklu da olsa, duruşmadan sonra veya arada kaleme gelerek mağdurun bilgilerini almak gibi bir durumu söz konusu. Bu konuda, gizli olması noktasında bir düzenleme yapılması gerektiğini ifade ediyoruz.
- 6) Mağdurun kendisine tanınan hakları bilmemesi durumunda bu haklardan istifade etmesi mümkün olmayacak ve bu hakların bir anlamı kalmayacaktır. Bu nedenle, mağdurun hakları konusunda bilgilendirilmesi büyük önem taşımaktadır.

Öncelikle, 234'üncü maddenin (3)'üncü fıkrasında mağdurun bilgilendirilme hakkının ne zaman ve kim tarafından kullanılacağı tam olarak anlaşılammaktadır. Oysa mağdurun en çok bilgilendirmeye ihtiyaç duyduğu zaman, kolluk kuvvetleri tarafından ifadesinin alındığı ve kolluk kuvvetleriyle temasa geçtiği zamandır.

Ayrıca, mağdura bilgilendirme hakkı kapsamında hangi bilgilerin verileceğinin açıkça düzenlenmesinin belirsizliği ortadan kaldırmak adına uygun olacağı düşünülmektedir. Bu çerçevede, uygulamada polis merkezlerinde mağdurlara vermek üzere mağdurların sahip olduğu haklar konusunda broşürler hazırlanmalıdır. Bu broşürler başta Türkçe olmak üzere çeşitli dillerde olmalıdır, ayrıca ağır ceza mahkemelerinin bulunduğu yerlerde adli yardım bürolarına benzer nitelikte bürolar oluşturmak suretiyle mağdura hakları konusunda bilgilendirme yapılmalıdır. Bu konuda da, aslında, Mağdur Hakları Daire Başkanlığımızın da özellikle ağır ceza merkezlerinde bürolar kurulması konusunda bir çalışması da olduğunu biliyoruz.

- 7) Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 236'ncı maddesinin (1)'inci fıkrasına göre, mağdurun tanık olarak dinlenmesi hâlinde, yemin hariç, tanıklığa ilişkin hükümler mağdur için de uygulanacaktır. Bu çerçevede, çağrıya uyulmaması hâlinde - yani, tanık olarak dinlenen mağdur eğer çağrıya uymadığı zaman- zorla getirilmesi ve aynı zamanda da masraflardan yükümlü tutulması gibi bir durumla karşı karşıya kalacaktır. Bu, bir mağdurun tekrar mağduriyetini doğuracağı için bu hususun mağdurlar için, mağdur tanıkları için uygulanmaması konusunda bir düzenleme yapılması teklifimizdir.
- 8) Ceza Muhakemesi Kanunu 236'ncı maddesi (2)'nci fıkrasında "İşlenen suçun etkisiyle psikolojisi bozulmuş çocuk veya mağdur, bu suça ilişkin soruşturma veya kovuşturmada tanık olarak bir defa dinlenebilir. Maddî gerçeğin ortaya çıkarılması açısından zorunluluk arz eden haller saklıdır." Bu konuda da, bir çocuğun veya bir mağdurun defalarca duruşmalarda dinlenmesi, özellikle cinsel suçlarda, çok ciddi bir mağduriyet doğurmaktadır. Açıkçası, bu konuda da çocuk izleme merkezlerinde alınan ifadenin mahkemede de ifade olarak geçmesi konusunda teklifimiz söz konusudur.
- 9) Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 236'ncı maddesi (3)'üncü fıkrasında "Mağdur çocukların veya işlenen suçun etkisiyle psikolojisi bozulmuş olan diğer mağdurun tanık olarak dinlenmesi sırasında psikoloji, psikiyatri, tıp veya eğitim alanında uzman bir kişi bulundurulur. Bunlar hakkında bilirkişilere ilişkin hükümler uygulanır." ifadesi yer almaktadır. Ancak, uygulamada bildiğimiz kadarıyla, çocuk mahkemede ifade verirken psikolog yanında durmakta, sadece ifade verip vermeyeceği konusunda mahkeme başkanına veya mahkeme hâkimi ne ifade vermektedir. Öncesinde görüşme çok sıklıkla yapılmamaktadır. Açıkçası öncesinde de bir görüşmenin mutlaka bir psikolog ile mağdur arasında yapılması gerektiğini ifade edebiliriz.
- 10) Yine, davaya katılma hususundaki teklifimiz ise, burada dikkate aldığımız, gördüğümüz eksiklik, mağdurlar davaya katılmayı çok farklı şekilde algılamaktadırlar. Burada davaya katılmayı sürekli olarak duruşmaya gelip gitme olarak düşünmekte dolayısıyla katılmaktan imtina etmektedirler. Dolayısıyla, katılmaktan imtina ettiklerinde de kanun yollarına başvurmak gibi önemli bir haktan ve diğer haklardan, delil sunmak gibi haklardan uzaklaşmak gibi bir durum söz konusudur. Dolayısıyla, katılmanın otomatik olmasını, katılmamanın istisna olmasını düşünüyoruz.
- 11) CMUK'ta yer alan ve ceza mahkemesinin, suçlunun mağdura tazminat ödemesini ifade eden "şahsiyat davası" Ceza Muhakemesi Kanunu'yla ortadan kaldırılmıştır, tekrar şahsiyat davasının da kanunumuzda yer alması gerektiğini söylüyoruz.
- 12) Ceza Kanunu'nun 86'ncı maddesinde kasten yaralama suçunun üst soya, alt soya, eşe karşı işlenmesi hâlinde şikâyet tabii olmama gibi bir durumu vardır. Mahkeme aşamasında zaman zaman insanlar babasıyla, kardeşiyle birtakım kavgaya girişmiş daha sonra şikâyetten vazgeçmek niyetinde olabilir. Dolayısıyla, burada bizim bu konuda şikâyetten vazgeçmenin dışında hâkime de bir takdir yetkisi verilmesi gerektiği noktasında bir tespitimiz söz konusudur.
- 13) Yine, Ceza Kanunu'nun 102'nci maddesinde, "Suçun sonucunda mağdurun beden veya ruh sağlığının bozulması hâlinde, on yıldan az olmamak üzere hapis cezasına hükmolunur." ifadesi vardır. Burada, biz, cinsel saldırıya uğrayan bir küçüğün, bir mağdurun psikolojik durumunun bozulduğu noktasında bir kural olarak addedilmesi gerektiğini düşünüyorduk ama zaten şu anda Genel Kurulumuzun gündeminde olan Türk Ceza Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı'nda bununla ilgili bir hüküm vardır ve yasalastığı takdirde de bizim bu maddemiz de gerçekleşmiş olacaktır.

- 14) TCK 103'üncü maddesinde cinsel istismarla ilgili birçok işte üstsoy, altsoy, ikinci derece kan hısmı falan hepsini saymış ama üvey baba sayıldığı hâlde, üvey anne sayılmamıştır. Burada da üvey annenin de böyle bir istismar suçu işleme ihtimali olabileceği dolayısıyla mağdurun buradaki hakkının tesis edilmesi gerektiğini ifade ettik.
- 15) Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü bünyesinde, aslında Denetimli Serbestlik Daire Başkanlığı altında mağdurlarla ilgili bir birim kurulması yönetmelikle sağlanmıştı ama baktığınızda, Ceza ve Tevkifevlerinin çalışma bünyesi tamamen sanık ve şüpheli eksenli olduğu için burada sanık ve şüpheli doğrultusunda çalışma yapan bir yerin belki de çok rahat bir şekilde sonuca gitmesinin uygun olmayacağını düşünerek Ceza İşleri Genel Müdürlüğü bünyesinde Mağdur Hakları Daire Başkanlığı tarafından böyle bir çalışma yapılması gerektiğini ifade ettik.
- 16) Mevzuatımızda failere tanınıp da mağdura tanınmayan haklar aşağıdaki şekilde yer almıştır... Burada da, sanık ve mağdurlar arasında, aslında, şüphelilere sağlanıp mağdurlara sağlanmayan birçok hak söz konusu, dolayısıyla, bunları da ayrıntısıyla raporda belirttik.

Önemli birkaç hususa daha değinip bu konudaki ifademi bitireyim: Özellikle, basınla alakalı husus... Burada, bence basında verilen bilgiler, basınla alakalı hususlarda verilen bilgiler önemli. Çünkü mağdurların söylediği bir husus var, özellikle bedensel zararlı trafik kazalarının tekrar tekrar gösterilmesi kendilerinin yeniden üzüntülerinin artmasına, psikolojilerinin yeniden bozulmasına sebebiyet verdiği şeklinde bir ifadeleri olmuştu. Dolayısıyla, burada, özellikle MOBESE görüntülerinin basın yayın organlarında tekraren gösterilmesi mağdurların tekrar mağduriyetine sebebiyet vermekte, bunun engellenmesi için bir yasal düzenleme yapılması gerektiğini ifade ettik.

Yine, Adli Tıp Kurumuna gidişlerle ilgili, masrafların zaman zaman mağdurdan alınması gibi bir problemin olduğunu tespit ettik. Yine, bunun, masrafların sadece mağdurdan alınması değil, devlet tarafından karşılanması şeklinde bir yasal düzenleme yapılmasını ifade ettik.

Biz Komisyona başladığımızda, acaba Türkiye'de suçtan zarar gören ne kadar mağdur var diye tespit etmek istediğimizde, baktık ki, açıkçası bununla ilgili bir istatistiki bilginin çok fazla tutulmadığını gördük. Dolayısıyla, UYAP kapsamında bununla ilgili bir istatistiki bilginin tutulması gerektiğini ifade ettik, bunu da inşallah Adalet Bakanlığımız hayata geçirecektir.

Yine, bununla ilgili, ne yazık ki, bütün hakların hep ya şüpheli hakları ya da sanık hakları... Bununla ilgili hep doktrinde akademisyenlerle çalışma var, mağdur haklarıyla ilgili bir çalışma olmadığını müşahade etmiş olduk, bununla ilgili bir çağrıda da bulunmuş olduk. Uygulamada bazen yaşanan problem ve sıkıntılar... Bunu, tabii, burada bir temenni ve üzerinde durulması gereken bir nokta olarak söylemek lazım. Özellikle, psikolojik durumun bozulmasına ilişkin rapor alınması durumu söz konusu olduğunda sanıkla mağdurun birlikte, aynı araçla gitmesi gibi bir durumdan bahsedildi, buna da dikkat edilmesi gerektiğini ifade ettik.

Yine, adliye koridorlarında mağdurla şüphelinin karşı karşıya gelmesi, bir arada olması birçok olaylara sebebiyet vermekte, bunun engellenmesi hususunu ifade ettik.

Özellikle, onarıcı adalet pozisyonunda, artık devlet eksenli ve... Devletin suçluyu, sanığı cezalandırması noktasından ziyade onarıcı adalet noktasında mağdurun bu konuda tatmin olması hususu özellikle üzerinde durduğumuz konu.

Tazmin konusunda çok ciddi sorunlar yaşanıyor. Özellikle ceza hukuku davası bitmeden hukuk davasının bitmemesi gibi bir durumla karşı karşıya kalınabiliyor, bu da bu davaların çok uzamasına sebebiyet veriyor. Dolayısıyla, hukuk davasının ceza davasını beklemesinin önüne geçilecek bir düzenleme yapılması gerektiği kanaatindeyiz.

Yine, eğer ceza davası açıldığında ayrıca bir delil araştırmaya gerek yoksa... Mesela, hakaret davası gibi bir davada ayrıca delil araştırmaya gerek yok, bir kişi hakareten ceza almış ise tazminat da verilebilir. Dolayısıyla, bu tarzdaki davalarda -şahsi hak davasının- ceza mahkemesi hâkiminin de tazminata karar verebilmesi gerektiğini ifade ettik.

Bunun dışında, birçok teklifimiz var, inşallah, Komisyon üyelerimiz bunları inceler ve aynı zamanda kurumlarımız da bunları ayrıntısına kadar okuyup inceleyeceklerdir, inşallah hayata geçebilecek olanlar vardır.

Bir sene boyunca çok önemli bir çalışma yaptığımız kanaatindeyim ben. Komisyon üyelerimize desteklerinden dolayı teşekkür ediyorum, aynı zamanda Komisyon uzmanımız Selay Hanım'a da teşekkür ediyorum, gerçekten, bu süreçte hem çok iyi bir çalışma gösterdi hem de iyi bir rapor ortaya çıkarılmasına çok büyük desteği olduğunu ifade etmek istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Sağ olun, biz de teşekkür ediyoruz.

Şimdi, diğer üyelerimize söz vereceğim ama -ben bu toplantının başında hatırımdan çıktığı davetimiz üzerine Komisyonumuza gelen misafirlerimiz var, tanıtmak istiyorum:

Sayın Hasan Dudaklı, Müsteşar Yardımcısı; Sayın Muhittin Özdemir Adalet Bakanlığı Mağdur Hakları Daire Başkanımız; Sayın Murat Binici Hâkim arkadaşımız, hoş geldiniz.

Evet, Hamza Bey'in dediği gibi, gerçekten, öneriler de yaşanan sıkıntılara matuf şekilde yapılmış. Mesela, bunlardan benim çok dikkatimi çeken, 24'üncü maddede mağdura bir koruma sağlanması, bir koruma zırhının sağlanması için savcıya ve hâkime tedbiren bir yetki verilmesi arzu ediliyor. Bu yapılmazsa genel hükümlere göre bir tedbir kararı verilmesi lazım veya bir koruma sağlanması lazım, bu da çok uzun bir prosedürü haiz, oysa savcı olayı biliyor, hâkim olayı biliyor, mağduru nereden nasıl koruma sağlanabileceğini hissediyor. Bu imkân sağlanırsa çok önemli olacak.

Yine, mağduru yaşadığı maddi zararların kısmen giderilmesi için bir sistem önerilmiş, mağdur harcı alınarak mağdur harcı birikimi ve böyle bir fon oluşturulması. Buradan, kısmen de olsa maddi bir imkân sağlanması mağdurlara teklif edilmiş. Dolayısıyla, hazırlanacak taslakta bunlara da yer verilebilirse çok önemli olacak diye düşünüyorum.

Zaten, biraz sonra ben arkadaşlarıma da söz vereceğim ama öncelikle milletvekillerimizden devam edelim.

Sayın Sinan Aygün...

SİNAN AYGÜN (Ankara) - Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Öncelikle, bu işte en büyük emeği geçen Sayın Dağ'a teşekkür etmek istiyorum, çünkü toplantının birkaç tanesine katılabildim, izledim; diğer teşekkür ise uzman arkadaşımıza, uzman hanımefendimize, ona da teşekkürlerimi sunuyorum.

Raporla ilgili teferruatlı bilgiyi Sayın Hamza Dağ detaylı verdi, zaten önünüzde de var rapor. Hiç, mağdur haklarının mağdur insanın hakkı olacağını ticari hayatımda düşünmemiştim ama konunun içine girince... İlk toplantıda "Mağdur... Aman, onun ne hakkı var, zaten mağdur hakkını alıyordur..." diye düşündüm. Ama gerçekten, mağdurlarımızın mağdur olmakla kalmadıklarını, haklarını da kaybettiklerini gördüm.

Benim ricam, bu raporu birkaç sefer okumamızda fayda var diye düşünüyorum, benim için önemli bir tespit, önemli bir tecrübe oldu diyebilirim.

Bir ricam da size: İnsan Hakları Komisyonu olarak insan haklarının en çok ihlal edildiği yerlerin başında emniyet müdürlükleri, karakollar ve cezaevleri geliyor. Ben Cumhuriyet Halk Partisi Milletvekiliyim bildiğiniz gibi ama bizim Cezaevleri İnceleme Komisyonunun yapmış olduğu çalışmalar İnsan Hakları Komisyonunun yapmış olduğu çalışmadan kamuoyunda biraz daha dikkat çekiyor. Öyle tahmin ediyorum ki, bizim Cezaevleri İnceleme Komisyonumuzun gitmiş olduğu cezaevi sayısı, bizim İnsan Hakları Komisyonumuzun Cezaevi Alt Komisyonu sayısından herhâlde 5-6 veyahut da 10 misli daha fazladır, çünkü çalışıyorlar. Bizim Komisyonumuzun biraz daha faal çalışması, özellikle Cezaevi Komisyonunun cezaevlerini gezmesi... Çünkü bana da çok şikâyet mektupları geliyor bu anlamda.

En azından biz Ankara'dayız, Komisyonumuz da Ankara da, ben isterdim ki, bir Ankara Emniyet Müdürlüğü'nün nezarethanelerini gezelim, oradaki tutuklular, gözaltına alınanlar ne şartlarda yaşıyorlar görelim. Herhangi bir karakola 7-8 milletvekili gidelim, açalım bakalım nezarethanesine, nasıl nezarethane, ışığı nasıl, yatağı nasıl, yorganı nasıl? Ama işte, üç sene oldu milletvekili seçileli, ben hatırlamıyorum, belki gitmişsinizdir... Karakolları denetleyelim. Ankara çok daha basit diye düşünüyorum. Elimizden gelse de Türkiye'deki bütün karakolları, nezaretleri denetleysek diye düşünüyorum. Siz de bunu eğer bir öneri olarak -tenkit olarak değil de- alırsanız, böyle bir çalışmayı da Ankara'da yaparsak iyi olur kanısındayım.

Teşekkür ediyorum Başkanım.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Arkadaşlar, bizim en iyi çalışan birimlerimizden bir tanesi cezaevleri alt komisyonu, 36 tane cezaevi incelediler son üç yılda, bu büyük bir rakam. Yani neredeyse önemli cezaevlerinin hepsini gezmiş oldular ve gittikleri yerlerde de etkin çalışmalar da yapıyorlar. Aksaklıklar da var, onları da görüyor, onları da öneriyoruz.

Karakollar konusunda da İzmir'deki karakolları denetlemiştik, incelemiştik, özellikle, İzmir'deki bir karakolda bir kadına tokat atılması görüntülerinin kamuoyunda duyulması akabinde hemen oraya gidildi ve başkaca karakollar da incelendi ama bu incelemelerin periyodik şekilde yapılmasında fayda var. Yani her an, her zaman, bir yerde bir aksaklık olabilir. Yani arzu ederseniz, hemen elimizin altında işte, Ankara'da... Burada program yapın, gidin, bu konuda ben gidilmesini arzu ediyorum ama arkadaşlarımdan da bir istirhamım, bazen sıkıntılarla karşılaşılıyor, yapılan programların icra edilmesini arzu ediyorum. Yani ben şöyle bir baktım, İnsan

Hakları Komisyonumuzun alt komisyonlarının yaptığı programların yüzde 50'si iptal ile sonuçlanmış. Evet, bunda zorunluluklar da vardır belki zaman zaman, yani işte, Genel Kurul çalışmaları var, şu var, bu var ama bazen de bizim şahsi programlarımız da bu programların iptal edilmesine sebebiyet vermiş. Dolayısıyla, çok fazla iptal de bizim prestijimizi, maalesef, sarsıyor. Program yapılmasını arzu ediyorum, program yapıldıktan sonra da bu programın icra edilmesi gerektiğine de inanıyorum. Bu uyarınız için de teşekkür ediyorum.

Sayın Reşat Doğru.

REŞAT DOĞRU (Tokat) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ben de alt komisyon üyelerine teşekkür ediyorum. Gerçi bu Komisyona ben sonradan dâhil oldum, bizim bir üyemizin ayrılması neticesinde dâhil oldum. Çok fazla katılmadım ama katılmış olduğum toplantıların çoğunda çok önemli konuşmalar yapıldı, çok önemli kararlar alındı ve de Mediste yapılan o toplantılarda da insanların önemsemiş olduğu bir konuyu gündeme getirmiş olduğunu gördük. Dolayısıyla, çıkartılan rapor çok önemli bir rapordur. Tabii, mükemmel midir? Tabii, daha da mükemmel olabilir. O noktada da ben emeği geçen herkese, yasama uzmanımıza, Başkanımıza ve diğer arkadaşlara, katkı veren herkese teşekkürlerimi ve şükranlarımı arz ediyorum.

Yalnız, daha önce de gündeme getirmiştik, burada gerçi “farklı konu” denildi ama bir önemli konu da mobbing ile ilgili mağduriyetlerdir. Yani bu şey bunun içerisinde yer almadı, bunu uzman arkadaşla da söyledim ben. Şimdi, değerli arkadaşlar, ülkemizde iş yerlerinde psikolojik taciz... Bununla ilgili çok ciddi sorunlar vardır. Belki müsteşar muavini arkadaşımız buradadır, bununla ilgili bir çalışma varsa kendisi de bir bilgi verecektir bize ama mobbingden mağdur olmuş, mobbing münasebetiyle işini kaybetmiş veya psikolojisi tamamen bozulmuş, çok ciddi manada tacize uğramış, sıkıntıya girmiş çok büyük sayıda insanlar vardır. En azından -buna ilave edilmedi ama- bunun da bir gündeme getirilmesi başka mahfillerde ben tahmin ediyorum ki daha doğru olacaktır. Eğer kanun teklifleri hazırlanacaksa bu mobbing konusunun da bunun içerisine konulmasının ben uygun olduğu kanaatindeyim.

Diğer bir konu da: Şimdi çeşitli çalışmalara gidiyoruz. Tabii, bunların bazıları... Ben cezaevleri alt komisyonundayım, sağ olsun Ayşe Hanım her noktada büyük de emek sarf ediyor, bayağı da özveri gösteriyor. Tabii, burada katılmak da gerekiyor, mesela ben de bazılarına katılmıyorum, katılmak gerekiyor. Yalnız katılma değil, bazen iptal de yapıyor Meclis çalışmaları münasebetiyle. Katılmadığı zaman da mağduriyetler bizim üzerimize kalıyor. Dolayısıyla da bunu planlayan, en azından on, on beş gün önceden tespit edip de bu şekilde ortak bir şey yapılmış olsa... Levent Bey'in dediği gibi, yine, geliyoruz, bu verilecek olan kararlarda bir ortak toplantı yapılması lazım, o kararlar neticesinde bunlar olsa, yani toplantının öncesinde böyle yapılabilse... Sonra, gitmiş olduğumuz her yere veya gitmede sadece iktidar milletvekilleri varsa, gitmenin de pek fazla manası olmuyor. Yani iktidarıyla, muhalfeyle hepsinin beraber olmasında fayda olduğu kanaatindeyim. İncelemeler içerisinde, tabii, biz gittiğimiz zaman, işte, cezaevlerinden ziyade, Sinan Bey'in dediği gibi, belki oradaki diğer karakollar da ziyaret edilebilir, oradaki yerler de ziyaret edilebilir. Ne olacak yani, gittiğimiz her yer... İlla Ankara şart da değil, eğer Hatay'a gidiyorsak veya işte Erzurum'a gidiyorsak oradaki bazı yerler de beraber niçin ziyaret edilmesin?

BAŞKAN – Bu hakkınız var, yani alt komisyonun böyle bir yetkisi de var. Dolayısıyla, gidebilirsiniz.

REŞAT DOĞRU (Tokat) – Yani gerçi bize bırakıp uygulanmaz ama bundan sonra belki uygulayabilir miyiz, bilmiyorum.

Dolayısıyla, yapılan çalışmanın ben güzel olduğunu, farklı bir çalışma olduğunu, hakikaten, önemli bir çığır açabileceğini ve bir öncülük yapabileceğini düşünüyorum.

Emeği geçen herkese teşekkür ediyorum, başarılar diliyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Kemal Bey, buyurun.

KEMAL AKTAŞ (Van) – Teşekkürler Başkanım.

Şimdi, arkadaşların bilgisi de var, yani ben son iki toplantıya katılabildim ancak. Dolayısıyla, bu çalışmaları birey olarak, bireysel olarak da çok önemsediyimi ve Türkiye'de mutlaka bu çalışmaların daha derinlemesine yürütülmesi gerektiğine inanıyorum.

Başta, raporu hazırlayan arkadaşlara ilişkin, emeklerinden dolayı teşekkür ettiğimi belirtmek isterim fakat raporda benim dikkatimi çeken bazı bölümler oldu, biraz daha incelemek gerekiyor. Ben hepsini inceleme fırsatını bulamadım çünkü dün akşamüstü CD elime geçti, ancak bu sabah açabildim.

Bu “sanıkla mağdurun anlaşması” ibaresi mesela benim örnek vereceğim hususlardan biridir. Takdir yetkisinin hâkime de verilmesi gerektiği ibaresini arkadaşlar öneriyor sanırım, yanlış anlamadıysam.

HAMZA DAĞ (İzmir) – Bu konuda sadece. Yani baba, oğul, kardeş, aile içi...

KEMAL AKTAŞ (Van) – Anladım, yani zaman zaman mağdur ve sanık arasında anlaşmalar yapılabilir. Bizim toplum içerisinde gelenekler de var, yani hepimiz öyle yabancı değiliz. Yani, bu coğrafyada yaşayan insanların, yani bu “rusip” dediğimiz, toplumda biraz saygı gören insanların aracılığı münasebetiyle çoğu böyle kan davaları ya da daha değişik böyle kavgalara, ölümlere ya da mağduriyetlere sebep olmuş sorunlar bu biçimiyle de hallolabiliyor. Dolayısıyla, bunun bundan çıkarılarak hâkim takdirine bırakılmasının bu sorunun daha farklı boyutlara taşınacağı yönünde kuşkuvarım var. Ben, bunların... Biraz buna benzer birkaç husus daha var aslında -yani, örnek bazında ben bunu çıkardım öyle- bunlara dikkatle önem vermek gerekiyor. Kuşkusuz, mağdurların haklarının, mağduriyetlerinin gözetilmesi gerekiyor. Bu konuda çalışmayı önemsiyorum elbette. Bugüne kadar çok fazla öyle hani derinleştirilmemiş, araştırılmamış hususlardır. Bunu belirtmek istiyorum.

İkinci husus: Arkadaşlar değiştiği için ben de belirtiyorum ama isterseniz sizin odanızda ben biraz özel de konuşabilirim. Cezaevleri problemlerine ilişkin arkadaşlar belirtti ancak bence de CHP'nin cezaevleri komisyonu... Ben aslında BDP'ye de söyledim yani, hatta bu konuda alt komisyon olarak cezaevi inceleme komisyonunun olmamasını eleştirenlerden biriyim yani ilk cezaevinden çıktuktan sonra? Niye bunu söylüyorum? Yani, bir ülkede cezaevlerinin durumu, koşulları, genel durumu, o ülkedeki insan haklarının, yani evrensel genel haklarının aslında biraz aynası da oluyor. Dolayısıyla, birkaç kez bizim yanıma da geldi, CHP komisyonundaki arkadaşlarla da geldi. Ben, çalışmalarını bu anlamda takdir de ettim bir yönüyle fakat bu komisyonun daha etkin olması gerektiğine ben de inanıyorum. Yani, bir yerde partilerüstü, bütün partilerin birleşimiyle oluşmuş bir komisyon ve etki gücünün Türkiye'de daha farklı, önde olması gerekiyor. Kuşkusuz, partilerin de kendi yaklaşımlarına göre elbette araştırmaları olabilir ama burayı besleme bazında olması gerektiğine ve gelişmesi gerektiğine inanıyorum.

Ben en son olarak size örnek vereyim Başkan: Dün bana bir mektup geldi. Adres de gösterebilirim, Balıkesir Bandırma Cezaevinde şu anda yapılan uygulamalar çok farklı. Yani, ben mektubu aslında kendimle birlikte getirmiştik ama uygun zamanda sizinle paylaşırım. Şimdi, 12 Eylül koşullarını aratmayacak düzeyde şu anda yaklaşımlar var. Yani, ben fark gözetmiyorum, yani şurası siyasi, burası adlidir ya da farklı suçlardan tutukludur anlamında söylemiyorum zaten...

BAŞKAN – Adli cezaevleri daha sıkıntılı, ben size söyleyeyim yani; siyasi cezaevleri daha rahat gördüğümüz şeylere göre.

KEMAL AKTAŞ (Van) – Evet, yani, bu konuda bir açıklık grevi süreci de başlatılmış orada. Yani, çözümsüz kalıyor. Konuşmalarla, idareyle diyaloglarla, daha değişik şeylerle ki bunların hiç dikkate alınmadığı yani genel evrensel hakların ihlal edildiği... “Koridorda yürürken konuşmayacaksın, sağa sola bakmayacaksın, tek sıra hâlinde böyle koyun gibi dizilip gideceksin.” diyor. Şimdi, bu çağda, 21'inci yüzyılda böyle bir uygulama olur mu?

BAŞKAN – Gidilsin yani bakın...

KEMAL AKTAŞ (Van) – Yani, Başkan, ben bir şey daha örnek vererek bitirmek istiyorum. Ayrıca, Afyon, bizim buradan, Ankara'dan kaç kilometre? Sanırım 90 kilometre falandır, değil mi?

BAŞKAN – Yok, 150-200 kilometredir.

SİNAN AYDIN AYGÜN (Ankara) – 250 kilometre.

KEMAL AKTAŞ (Van) – Neyse, ben yanlış biliyorum, çok fazla bilmiyorum dışarıyı. Dışarıyı fazla bilmiyorum, hep içeride kaldığım için söylüyorum onu.

Şimdi, orada da arkadaşların ifade ettikleri kadarıyla... Şimdi, ben Türkiye'de cezaevinde en fazla yatan arkadaşlardan birisi olarak...

BAŞKAN – Kaç yıl yattınız Kemal Bey?

KEMAL AKTAŞ (Van) – Yirmi yedi.

BAŞKAN – Çok süre.

KEMAL AKTAŞ (Van) – Evet.

Şimdi, orada benim şimdiye kadar hiç karşılaşmadığım bir uygulamayı dün Ağrı Milletvekili Halil Aksoy benimle paylaştı. Şöyle bir durum var ve çok dikkat çekici, nasıl öyle bir şey olabiliyor benim hâlâ kafam kaldırmıyor yani almıyor beynim: Şimdi, her avukata çıkan, her kapalı, açık görüşe çıkıp gelen, içeriden yani koğuştan, odadan çıkan bir daha döndüğünde “şak” diye fotoğrafı çekiliyor ve fotoğraf pozisyonu vermek zorundadır. Bu ne içindir yani ben anlayamadım.

BAŞKAN – Ben de anlamadım doğrusu ya.

KEMAL AKTAŞ (Van) – Çok ilginç bir uygulama yani.

AYŞE TÜRKMEÑOĞLU (Konya) – Nerede bu?

KEMAL AKTAŞ (Van) – Afyon’da

İHSAN ŞENER (Ordu) – Avukatla görüşmesinde bir hasar meydana gelmiş mi diye...

KEMAL AKTAŞ (Van) – Vallahi ben bilmiyorum yani ben hani acaba yanlış mı anladım dedim, tekrarlattırdım ama çok ilginç bir uygulama

BAŞKAN – Yoksa fotoğrafçılık kulübü falan mı var orada, ne bu yani?

SİNAN AYDIN AYGÜN (Ankara) – Eğer vakit geçmemişse, arkadaşımızın yirmi yedi yıllık tecrübesi var, iyi bir tecrübe o. Cezaevi Alt Komisyonuna...

İHSAN ŞENER (Ordu) – Bir daha mı girsin adam ya?

KEMAL AKTAŞ (Van) – “Ancak çıktı.” diyorsun.

SİNAN AYDIN AYGÜN (Ankara) – Orada. Murat Bey var

KEMAL AKTAŞ (Van) – Murat Bey var zaten de, Murat Bey rahatsızdır biliyorsunuz, şu anda kemoterapi...

BAŞKAN – İsterseniz Murat Bey’le bir yer değişin.

KEMAL AKTAŞ (Van) – İyi değil, ben dün kendisiyle konuştum, toplantı için kendisini bilgilendirdim ben.

SİNAN AYDIN AYGÜN (Ankara) – Yer değiştirin, siz girin buraya. Siz yaşadınız, biliyorsunuz.

BAŞKAN – İsterseniz öyle olabilir.

AHMET SALİH DAL (Kilis) – Kemal Bey bir daha girmeyecek oraya.

SİNAN AYDIN AYGÜN (Ankara) – Ben bir kere gittim o Komisyona, psikolojim bozuldu. Yatanlar için kötü bir şey.

KEMAL AKTAŞ (Van) – Yo, ben yakinen biliyorum yani cezaevlerinin sorunlarını çok iyi biliyorum.

Biraz önce diğer Sayın Milletvekili arkadaşım bir husus daha belirtti, ben onu da burada toplu bir aradayken belirterek...

Başkan, geçen gün ben alt komisyonda olmadığım için, biliyorsun Murat Bey gelemediği için, arkadaşlar bizim teklifimiz üzerine Ceyhan Cezaevinde bir çocuğa tecavüz, şiddet uygulandığı konusunda bir inceleme yapacaktı.

BAŞKAN – Gittiler arkadaşlarımız.

KEMAL AKTAŞ (Van) – Sanırım yapılmış sonradan ama ben sadece biraz eleştirel boyutuyla şu sitemi de dile getireyim: Bana iletti arkadaşlar, Grup Başkan Vekili Pervin Hanım bana iletti. Ben Ağrı seçimlerinden Diyarbakır’a gelmiştim, kendi kişisel masraflarımla oradan hiç durmadan Ceyhan’a geçtim, 700-800 kilometre yaptım, sabahleyin indim, cezaevi kapısının önünde saat dokuz buçukta bana haber geldi, dediler ki: “Komisyon, Meclis çalışmalarından dolayı gelişi iptal etmiş.” Şimdi, böyle olunca ben bunu etik bulmuyorum yani önceden niye haberdar edilmiyoruz gerçekten?

AYŞE TÜRKMENÖĞLU (Konya) – Gensoru vardı.

KEMAL AKTAŞ (Van) – E olabilir ama Başkanım şimdi yani...

AYŞE TÜRKMENÖĞLU (Konya) – Üç eski bakanımız hakkında gensoru vardı.

KEMAL AKTAŞ (Van) – Yani bu tür şeyler kırılğan durumlar yaratıyor yani bilgi verilmesi gerekiyor önceden, niye bilgi verilmiyor? Ben 700-800 kilometre risk göze alıyorum, öyle çıkıyorum yola, benim de işlerim var, iptal etmek zorunda kaldım. Dolayısıyla, ben bunu sizinle bire bir aslında paylaşacaktım ama bu vesileyle ben şeyi belirteyim yani önceden bu tür şeylerin haberdar edilmesi lazım yani Komisyondaki arkadaşların mutlaka bilgi sahibi edilmesi gerekiyor.

REŞAT DOĞRU (Tokat) – Bize bildirdi arkadaşlar.

AYŞE TÜRKMENÖĞLU (Konya) – Üye olmadığı için herhâlde, arkadaşlar o yüzden...

KEMAL AKTAŞ (Van) – Hayır, Murat Bey bildirdiğini söyledi bana.

BAŞKAN – Kemal Bey, o şöyle olmuş anladığım kadarıyla: Şöyle olsaydı yani bazen evet, biz diyoruz ki “Bu incelemelerimize komisyon üyesi diğer arkadaşlarımız da gelebilirler.” Ama geleceğini eğer bizim arkadaşlarımıza ve bize yazdırmamışsa açıkça, bu sefer kimin geleceğini bilmediğimizden dolayı sadece üyelere bir bildirim yapılıyor bir bilgilendirme olur ama siz bundan sonra geleceğiniz zaman ya bana ya Alt Komisyon Başkanımıza ya da uzmanlarımıza... Mesela Kenan Bey koordinatör uzmanımızdır. Kalk Kenan Bey, görsünler, sen telefonlarımızı da ver milletvekillerimize. “Şu toplantıya ben de geleceğim.” dediğinizde sizin katılma hakkınız elbette ki var, o zaman bu bilgileri de paylaşılır inşallah.

KEMAL AKTAŞ (Van) – Yani, sorun anlaşıldı da belki bir teknik aksama da olmuştur ama Murat Bey bana “Ben ileteceğim.” dedi, benim telefonumu ileteceğini söyledi, ben onun için çok rahattım. Hatta arkadaşlar nereden gelecek yani hani havaalanına indikten sonra sanıyorum valilik falan araç tahsis ediyor. Ben dedim “Hangi saatte geleceklerse ben de öyle geçeyim.”

Sonradan beni aradı, saat dokuz buçuk-on civarıydı, toplantının iptal edildiğini söyledi, “Beni de haberdar etmediler.” dedi, kendisinin de öyle bir sitemi vardı yani.

REŞAT DOĞRU (Tokat) – Siz gelmişken gitseydiniz, girmediniz mi içeri?

KEMAL AKTAŞ (Van) – Ben ayrıca, ekten, kendim girdim de yani o ayrı bir sorun. Ama ben çalışma için gittim yani orada inceleme için... Hatta ben avukatla irtibata geçtim, bu davayı sürdüren avukatla birlikte.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyoruz Kemal Bey’in uyarılarına.

KEMAL AKTAŞ (Van) – Teşekkür ederim Başkanım, sağ olun.

BAŞKAN – Ben teşekkür ederim.

Arkadaşlar, Kemal Bey’in dediklerinin bir kısmına ben de katılıyorum. Şimdi, şöyle: Biz aslında cezaevlerinde okyanusu geçmişiz ama derede boğuluyoruz. Birkaç konu var, işte, yani, böyle oradaki müdürlerin kendi takdiriyle farklı uygulamaları. Adam, “Düzgün bir sakalı olur.” demiş, adamı her sabah sakal tıraşı yaptırıyor, askerde yok artık böyle. Yani, böyle bir uygulama var veya şimdi fotoğraf meselesi. Nereden çıktı dersiniz yani hiç olacak iş değil. Veya koridorda, işte, “rap rap rap, asker yürüyüşü yap” yani bunlar anlamsız şeyler. “Neden kaynaklanıyor?” diye buna kafa yorunca, bu, bizim cezaevleri müdürlerimizin bir kısmının eğitimleri yetersiz.

Bizim Roma’daki incelemelerimiz sırasında birçok aksaklık gördük. Yani, cezaevlerinin fiziki şartları bizden kötü ama şunu gördük: Yöneticilerin önemli bir kısmı hukuk mezunuydu. Bakın, yani bu çok önemliydi. Orada müdür, müdür yardımcısı, ikinci müdür, üçüncü müdür neredeyse tamamı kadın, bir cezaevinin tamamında kadın var, hâkim olmuşlar artık, neredeyse hepsi kadın, hepsi hukukçu böyle. Uygulamaları standartlaştırmışlar.

Şimdi, bizim cezaevlerimizin fiziki şartları iyi, kanunlarımız iyi ama aradan bir cezaevi müdürü kanunu böyle anlıyor, öbürü böyle anlıyor. Bunları nasıl eğiteceğiz, nasıl yapacağız? Bence bunun yolu daha nitelikli arkadaşları bu cezaevlerine müdür olarak ve yönetici olarak atamak. Tabii, özlük hakları meselesi var, onları iyileştirmek lazım.

AHMET SALİH DAL (Kilis) – Sayın Başkanım, halka ilişkileri yüksek olan insanları, hukukçu değil de. Hukukçular daha beter sıkıntı da yaratabilir yani onlar hukukta...

BAŞKAN - Evet, Kemal Bey, Bandırma’ya gidilebilir yani Ayşe Hanım’la görüşelim hep birlikte. Bandırma’ya hakikaten gitmedik bu dönemde ve Bandırma da çok büyük bir cezaevi, ben avukatlığımdan hatırlıyorum yani zaman zaman orada görüşmelere gittiğimizde, çok büyük bir cezaevi. 23’üncü Dönem’de gidilmiş Bandırma’ya, bu dönemde gidilmedi. Bu dönemde de Bandırma’ya bir inceleme ziyareti yapabiliriz.

Levent Bey, toparlayarak gidelim artık. Sizin bu konuda ilk sözünüz değil mi?

LEVENT GÖK (Ankara) – Evet, evet, bu konuda, esas cezaevlerine girmeyeceğim ama cezaevlerinde okyanusu geçtiğiniz konusunda da ben hemfikir değilim. Burada hemen bir iktidar partisi refleksiyle hareket etmek yanlış. Bu sadece iktidar partisinin sorunu da değil, Türkiye’mizin sorunu. Şu anda iktidarda BDP de olsa, MHP de olsa, CHP de olsa bu çok uzun yıllardan kaynaklanan, genetiksel yapımızdan kaynaklanan bir sorun. Biz zindan kültüründen gelen bir toplumuz, işte, oraya at, zindanlara yani buradan çıkmaya çalışıyoruz. Kısa zamanda çözülecek bir sorun olmadığını ben de biliyorum. CHP de iktidarda olsa, bu bir eğitim sorunudur. Yani, burada bir iktidar refleksiyle “Şu anda şurası iyidir, burası iyidir.” derken yanlışa düşeriz, gerçekçi olmak gerekir. Bu konuyu, şu anda BDP de iktidara gelse, MHP de biz de iktidara gelsek hemen çok kısa bir süre içerisinde şu anlattığımız aksaklıkların tamamını çözecek durumumuz yok; büyük bir eğitim sorunu, anlayış meselesidir, onu geçiyorum.

Ben, bir kere, raporla ilgili değerlendirmelerde bulunayım. Bir kere, arkadaşlarımız kapsamlı bir rapor hazırlamışlar. Külliyyatına baktığımızda da mağdur haklarıyla ilgili yapılan incelemelerde pek fazla bu tip raporlara rastlayamadık. Öncelikle, Komisyonumuzun mağdur haklarına bakış açısı itibarıyla değerlendirmeye alınmasını ve ayrıca bu Komisyonun verdiği görev çerçevesinde hazırlanan raporda emeği geçen arkadaşlarımızın hepsini bir kere kutlamak isterim, sonuçta bir emek harcanmıştır. Bunların elbette çok daha iyisi yapılabilir, çok daha gelişmeler yapılabilir ama bunların hepsinin iyi bir başlangıç açısından önemli olduğunu düşünüyorum, arkadaşlarımızı kutluyorum.

Bu mağdur hakları, tabii ki ülkemizde adalet kavramıyla ilgili hakların bir süjesi. Ben raporda adalet kavramının biraz öne çıkartılmasını öneriyorum, bir dahaki çalışmalarda bu geliştirilebilir. Çünkü, bizim ihtiyacımız olan, adaletin sağlanması. Nasıl adalet? Hepimizin kuşku duymayacağı, yargı bağımsızlığının sağlandığı, hâkimlerin karar verdiği anda mağdurun da, sanığın da, evet, burada böyle bir karar verilmişse artık iç dünyasında onu içselleştireceği bir karar düzenlerini oluşturmamız önemli olan. Türkiye’nin ihtiyacı

olan aslında bu şu anda. O düzenek geldiği zaman yani adaletin tam sağlandığı ortamda, kimsenin kuşku duymayacağı bir ortamda, mağdur da kendi açısından kendini tatmin edilmiş bulur, sanık da ne ceza alırsa alsın “Benim hakkımdaki karar buymuş.” deyip o da bir ölçüde kendisinde bir teselli bulur. Şimdi, bu bakımdan adaleti öne çıkartmak yararlı.

Önceki gün, şu anda görüşülen Ceza Kanunu'nun 31'inci maddesinde, örneğin Yargıtaydaki iş bölümlerini tekrar sıfırlayıp Yargıtay Büyük Genel Kuruluna vereceğiz. Ben hukukun birçok süjesinin sık aralıklarla oynanmasından yana değilim, bunu Mediste yaptığım konuşmada da belirttim. Çünkü, mahkemelerin verdikleri kararlar, çok uzun yıllar süreci içerisinde karşılaşılan olaylar, mahkemelerin verdikleri kararlar ve bu kararların üzerine oluşan içtihatlarla oluşur ve bir ülkenin adalet sisteminde, örneğin bir hırsızlık vakasına baktığı zaman hâkim, önceki olayları ve kararları emsal alır ya da bir cinayet davasında kastın ya da taksirin ne olduğu konusunda ayrıntıya girmek için onlara bakar. Hukukun bütün süjeleriyle bir anda oynanması bence en büyük adaletsizliktir.

Şimdi, elbette, şu anda Ceza Kanunu'nu görüşüyoruz, görüşlerimizi ifade ediyoruz, onun niçin getirildiğini de biliyoruz ama bir başka yapının hâkim olduğu adalet sisteminden kurtulmak istenirken yani iktidar partisinin de hâkim olacağı bir adalet sistemi arzu edilen bir sistem değildir. Adaletin gözü kördür, oradaki hâkimin, atanmış hâkim veya verilen hâkimin... Örneğin, şimdi HSYK'nın kararları çıktı, kızılca kıyamet kopuyor. Şöyle bir kuşku toplumda hemen oluşuyor: İşte “Belli görevlere gelenler AKP'ye yakındır.” ya da “Şunlar tasfiye edilmiştir, bunlar...” diye. En büyük tehlikelerden bir tanesi budur yani o hâkim öyle olmasa dahi yapılan uygulamalarla öyle bir duruma getirilmiştir ki kişiye siyasi parti etiketi yapıştırılmaya başlanmıştır. Ben Ankara'nın Haymana ilçesinde avukatlığa başladığım zaman çok değerli hâkimlerle çalıştım. Benim sol kökenli olduğum o zamandan, ilçe başkanlığımdan belliydi ama öyle sağ kökenli hâkimler vardı ve biz onun sağ kökenli olduğunu bilirdik ama onun verdiği karardan tatmin olurduk arkadaşlar, yani böyledi. Aynı şey sizler için de geçerlidir. Hani, sizin de bir sağ dünya görüşü olarak belki bir sol hâkimi takdir ettiğinizi zamanlar da olmuştur, avukatlık yapanlar için söylüyorum. Yani, hâkim artık şu anda tam ideolojik saflaşmalara tabi tutulmuştur, adalet bunun içerisine itilmiştir ve bu adalet kavramı içerisinde çıkan kararlar ne yazık ki bir siyasi bakış açısıyla artık değerlendirilir olmuştur. Türkiye bundan kurtulmalıdır ve mağdur hakkı da işte bunun içindedir. Eğer mağdur olan kişi hakkını arıyor ve daha hâlâ alamıyorsa... Örneğin Uludere, tam iki yıl yedi ay geçti. Mağdur mudur bu aileler? İtirazı olan var mı buna? Mağdurdur. Ne olmuştur, iki yıl yedi ay geçmiştir? Orada bir yargılama süreci başlatılmış mıdır? Yok. Bu konudaki eksikliklere raporda değinilmesi gerekirdi.

BAŞKAN – 41'inci maddede biraz bahsediyorlar. Şöyle...

LEVENT GÖK (Ankara) – Tamam, yani ben...

HAMZA DAĞ (İzmir) – Teorik bir rapor.

LEVENT GÖK (Ankara) – Bunlar eleştirel bakış açısı değil Hamza.

BAŞKAN – Teorik olarak bahsediyorlar, evet.

HAMZA DAĞ (İzmir) – Teorik bir rapor yani burada...

LEVENT GÖK (Ankara) – Hayır, eleştirel bakış açısı olarak söyleyeyim. Ama, mağduriyet varsa yani iki yıl yedi ay geçtikten sonra yargılama süreci başlanmamış bir olayda, ortada son derece ciddi bir mağduriyet vardır.

HAMZA DAĞ (İzmir) – Şimdi, sizin söylediğinize bir şey söyleyen yok.

LEVENT GÖK (Ankara) – Yani, şimdi, bu, mağdur haklarının ihlal edildiği tipik olaylardan bir tanesidir.

HAMZA DAĞ (İzmir) – Ama, bu raporda yazılacak bir şey değil.

LEVENT GÖK (Ankara) – Davalarını takip ettiğimiz Ali İsmail Korkmaz, Ethem Sarıgül gibi öldürülen kişilerin davalarında da bir bakıyorsunuz, mağdurların çok daha da mağdur edildiği bir ortamda davalar görülüyor. İşte bunların hepsini aşip kamuoyunda ve bütün vicdanlarda adaletin tesis edileceği inancını yerleştirmemiz gerekiyor. Özellikle devletin taraf olduğu ve yaralanma ve ölümlerle gerçekleşen olaylarda -devlet derken devlet görevlilerini kastediyorum- devletin bir savunma psikolojisi içerisinde olup, ölen ya da yaralanan kişilerin haklarının aranması konusundaki eksiklik Türkiye'nin önünde çok ciddi bir mağdur hakkıdır. Bunu geliştirmek mümkündür.

Ben, ayrıca çevre hukukunun da hepimizi çok yakından ilgilendirdiğini düşünüyorum. Çevre hukuku, bir yerde yapılan bir yanlış hepimizi ilgilendiriyor. Örneğin, Atatürk Orman Çiftliği'nden geçtiniz mi, gidip gördünüz mü? Neredeyse yok edilmiş durumdadır. Burada yargı kararına rağmen uygulanmıyorsa ben Ankara'da yaşayan bir yurttaş olarak çevre hukukumun zedelenmesinden dolayı en büyük mağdurlardan bir tanesiyim sizler gibi. Bunlara da göz atılmasında yarar vardır.

Konuşacak çok konu var, sadece mağdur hakkını... O ayrım tabii çok zor bir konu, orada suçtan zarar gören ve mağdur kişi tavrının elbette bir yerde durması gerekir. Ama, örneğin, kişi öldüyse artık mağdur onun yakınlarıdır ya da kişi yaralandığı hâlde

çalışamaz durumda ise onun geçindirmek zorunda olduğu kişiler ve ailesi de ciddi bir mağduriyet yaşar. Şimdi, bunları niçin belirtiyorum? Bir adalet anlayışının ortaya çıkması açısından önemlidir. Partilerin hâkimi olmaz; CHP'nin hâkimi olmasın, Adalet ve Kalkınma Partisinin olmasın, MHP'nin olmasın, BDP'nin olmasın, hâkim olsun kardeşim. Gözü kör, o teraziye tutan kişinin nasıl gözü kör, kimseyi görmüyorsa böyle hâkimlere, böyle adalete ihtiyacımız var. Bu sağlanırsa burada yazılanlar, bu Hamza Bey'in, arkadaşlarımızın harcadığı emekler bir anlama ulaşır adalet varsa ve adalet erken de tesis ediliyorsa. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ya da Anayasa Mahkemesindeki bireysel başvurulara "Hadi, orada yolunuz açık, gidin oralarda hakkınızı arayın." denilmeyecek bir adaletin daha baştan sağlanması, gecikmesizin sağlanması Türkiye'nin en büyük sorunlarından bir tanesidir. Bu sorunlara elbette gireceğiz ve elbette hepimizi, milletvekili olduğumuz için ilgilendiriyor.

Engin Alan'ın durumunu çözemedik. Engin Alan mağdur değil midir? Engin Alan da çok ciddi mağdur ve bu sorunu çözemedik. Bunun için hepimizi ilgilendiriyor, hepimizin meslektaşı yani meslektaşı derken milletvekili anlamında ifade ediyorum. Bir sorunu çözemediğimiz ortada, bir kapı gibi duruyor. İşte, bir yandan hâlâ hakkını arayan Uludere aileler, bir tek dava açılmamış; davası açıldığı hâlde perişan olan Ethem Sarısülük, Ali İsmail Korkmaz'ın aileleri gibi aileler var. Yani, mağdur hakkı çok geniş bir kavram, çok da kutsal da bir kavram, iyi ettik bu konuda çalışmakla. Bunları geliştirelim, edelim ama adaletin gerçekleştiği ortamda da bu kitapta ya da raporda yazılanların gerçekleşeceğini de bilmemiz gerektiğini düşünüyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Levent Bey bu geniş değerlendirmenizden dolayı.

LEVENT GÖK (Ankara) – Yok, çok da geniş olmadı.

BAŞKAN – Şimdi, milletvekillerimiz sözlerini ifade ettiler.

Nurettin Bey, Sayın Müsteşarımız, hanginiz konuşmak ister?

ADALET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI HASAN DUDAKLI – Ben konuşabilirim.

BAŞKAN – Buyurun.

O zaman, Sayın Müsteşarımıza söz veriyoruz.

ADALET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI HASAN DUDAKLI – Öncelikle, Sayın Komisyonumuz tarafından hazırlanan rapor bizi aydınlatıcı olacaktır, yolunuzu aydınlatacaktır. Bundan dolayı kendilerine teşekkür ediyoruz ve bu raporun, ilgili mevzuatın hazırlanması hususunda bize rehber olacağından emin olmanızı istirham ediyorum.

Bir de tabii, yıllardır meslekten gelen, cumhuriyet savcısı olarak çalışan, kürsüden gelen, otuz yılını kürsüde geçiren bir bürokrat olarak bugün bunları söylemek durumundayım. Tabii, yıllardır bizim hep istediğimiz şey şuydu: Sanık hakkında konuşulsun, çok fazlası istensin, çok fazla haklar verilsin, bunlar hep konuşulur ama mağdurun hiçbir zaman -belki tabirim biraz şey olacak ama- insan yerine dahi alınmadığı, ondan sonra haklarının ne olduğu, bir avukatın kendisine adli yardım yapılmasının daha birkaç yıl önce gündeme geldiği bir şey içerisinden geliyoruz. Bugün bu aşama tabii bizim için yetersiz ama daha iyi bir gelişme olduğu düşüncesindeyim ve bunun daha da geliştirilerek sayın vekillerimiz sayesinde daha ileriye götürüleceği düşüncesindeyim.

Şimdi, elbette Adalet Bakanlığı olarak bu işin merkezinde olan bir kuruluşuz ve bunun için gerekli şey hazırlanıyor, arkadaşlarımız birtakım çalışmaların içerisindedir ve en kısa zamanda mükemmel bir şeyin olması düşüncesindeyiz ve bunu bekliyoruz.

Bir başka meselemiz de, şimdi şeyler çıkarken hakkaniyete uygun şekilde çıkacağını ve bunun ileride bize yol gösterici bir mahiyet arz edeceğini düşünülüyoruz.

Sayın vekilimiz mobbing konusunda bir çalışmanın olup olmadığını sordular. Tabii, her kurumun kendisine göre bu konuda bir çalışması olduğunu biliyorum ancak bizim bu konuda -henüz literatüre yeni giren bir kavram olduğu için mobbing konusu- bu hususta arızı bazı şeyler olması... Çalışmamız var ancak tam bir çalışmamızın -bildiğim kadarıyla- yeterli bir çalışmamızın olduğu kanaatimde değilim. Ancak, Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürlüğü Mağdur Hakları Daire Başkanlığınca hazırlanan tasarıda, çalışma hayatı ve istihdam konusunda o ilgili tasarının 10' uncu ve 33' üncü maddelerinde bu hususta istihdam hakkı, iş isteme hakkı gibi konularda birtakım düzenlemelerimiz var. Ama, bu söylenen şey de mutlaka tasarının hazırlanması ve çalışılması sırasında ilgili birimiz tarafından nazari itibara alınacaktır.

Ceza ve tevkif evleri meseleleri hususunda çok fazla bir bilgim yok ancak arkadaşlarımızın, Sayın Başkanımızın belirttiği üzere, cezaevlerindeki durumumuz çok kötü değil yani birçok Avrupa ülkesinden bizzat ziyaret ederek gördüğüm şekilde bu konuda, insan hakları hususunda çok daha ilerideyiz. Ancak, biraz önce sayın vekillerimizin de bahsettikleri üzere, bu bir eğitim meselesidir. Yani, her ne kadar bugün şundan daha ileri gittik, bugün daha şey yaptık desek yine belli yerlerde eksikliklerimiz bulunuyor. Bunları tamamlamak üzeriyiz, tamamlama gayretindeyiz. Ancak, Bandırma Cezaevi, Afyon gibi belli yerlerde bu hususta herhangi bir bilgimiz

yok ama mutlaka böyle bir uygulama varsa -ki bu oradaki ilgilinin şahsi gayretiyle ortaya çıkan bir şeydir- idarenin kesinlikle bunu, bu şekilde yapılan bir hareketi tasvip ettiği veya bunun uygulanmasını istediği hususunda bir uygulamanın olmadığı, uygulamanın istenmediğinin Sayın Komisyonumuzca bilinmesini istirham ediyorum.

Bu husustaki gerekli çalışmalarından dolayı hepinize teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Muhittin Bey, kanunla ilgili bir takvim öngörünüz var mı?

ADALET BAKANLIĞI CEZA İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ MAĞDUR HAKLARI DAİRE BAŞKANI MUHİTTİN ÖZDEMİR – Sayın Başkanım, değerli Komisyon üyeleri; öncelikli olarak ben de birkaç şey söylemek istiyorum. Mağdur hakları alanında biz çalışmaya başladığımızda Komisyonun bizim için çok önemli olacağını, bizim için bir dayanak noktası olacağını düşünüyoruz. Bu anlamda rapor çok önemli. Çünkü, önerilen şeylerin bazıları, bizim de kanun tasarısında yer vermeyi düşündüğümüz bazı şeyler klasik ceza hukuku bakış açısıyla bakıldığında düşünülemeyen şeyler. Hatta, biz bilim komisyonu çalışmalarında 3 gruba bölünmüştük, 2 grupta biz çalışıyorduk, diğer grupta yoktuk. Orada bazı şeyleri hemen çıkartmışlar “Bunlara ne gerek var, gereksiz şeyler.” filan diye. Çünkü, biz klasik ceza hukuku anlamında bakıyoruz ama Avrupa’da ve dünyada onarıcı ceza adalet anlayışı diye bir anlayış var. Bu anlayış çerçevesinde Anayasa’ımızın sosyal hukuk devleti ilkesi gereğince yeni bir yapılanmaya ihtiyaç var. Bizim kanunumuz, usul yasamız, katılmadır, diğer haklar bakımından Avrupa’daki birçok ülkeden ileri. Biz uluslararası bir uzmandan rapor aldık, o raporda da bu tespit edildi. Ancak, bizde sıkıntı uygulamaya yönelik. Yani, adliye salonundaki duruşma koridoru dışında veyahut da savcının ifade aldığı ifade odası dışında mağdur kendini çaresiz hissediyor. Burada, çözüm üretecek Aile Bakanlığının kadın ve çocuklara yönelik spesifik uygulamaları var ama onun dışındaki tüm mağdurları ilgilendiren bir birim yok. Bizim bu kanun çalışmalarından sonra böyle bir birim kurulması yönünde çalışmalarımız devam edecek.

Ben mobbinge ilgili de şunu söylemek istiyorum: Mobbing uygulamaları Yargıtayın iş hukukuna değişik kararlarıyla -9. Hukuk Dairesinin geçen hatta bir kararını okumuştum- girmiş durumda. Ancak, bizim açımızdan, biz “mağdur” kavramını biraz dar ele almayı düşündüğümüz için yani suç mağdurları üzerinde bir yapılanma öngörüyoruz. Ondan dolayı, bizim için ancak bir şikâyetten sonra mobbing mağduruna biz destek vermeyi düşünüyoruz. Kanunda da mağdurların mağduriyeti nedeniyle iş akdinin feshedilmesi hâlinde onlara yeni iş ve istihdam olanakları sağlayan düzenlemeler düşünülmektedir. Yani, sizin desteklerinizle Meclisten eğer kanun çok iyi bir şekilde geçerse iyi işleyen bir sistem kurulacağını düşünüyorum.

Bu çalışmalar için çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

İHSAN ŞENER (Ordu) – Levent Bey bir cümle daha söyleyebilir mi, ben söz alacaktım ama ben hakkımı ona verdim.

BAŞKAN – Tamam.

Buyurun.

LEVENT GÖK (Ankara) – İhsan Bey’in bir uyarısı üzerine... Yani, konuştuklarımızı gerçekçi bir platformda oluşturmak durumundayız. Ben az önce neyi ifade ettim, biz İnsan Hakları olarak, mahkemelerde gözleri kör olarak insan hakları ihlaline uğrayanların kimliğine, siyasi ideolojisine bakmadan o konuda karar vermeliyiz. Biz bu konuda, az önce söylediklerimi pekiştirmek açısından da verdiğim örnekler... Hani “Ya, siz hep bu taraftan örnek veriyorsunuz ama acaba başka taraftan olanlar için de bir örneğiniz yok mu?” dersiniz, elbette her insan hakkı ihlaline uğrayana bakmak, onun sorunlarının üzerine gitmek ve o hak ihlallerini ortadan kaldırmak bizim görevimizdir. Bu, şu anda hapiste yatan Salih Mirzabeyoğlu olsa dahi. Geçen gün Genel Başkanla Almanya’ya gittiğimde bu konuda bize bir imza verdiler, bu mağduriyetlere bakılsın diye. Yani şunun altına çiyorum: Bir insan hakkının olduğu her şey İnsan Hakları Komisyon üyeleri olarak bizim görevimizdedir ve bu konuyla da ilgileneceğimizin bilinmesini istiyorum.

REŞAT DOĞRU (Tokat) - Ben de kısa bir şey söylemek isterim.

BAŞKAN - Reşat Bey, sizden de tamamlayıcı cümlelerinizi alalım.

REŞAT DOĞRU (Tokat) – Tamamlıyorum efendim.

Şimdi, biraz önce Levent Bey de gündeme getirdi, dört yılı doldurmaya giden yani bir seneden az bir süre kalan bir Meclisteyiz ve bir milletvekili arkadaşımız, İstanbul Milletvekili Engin Alan tutuklu. Dolayısıyla, bununla ilgili çok büyük bir mağduriyet var. Bununla ilgili nasıl bir kanun teklifi getirilebilir? Bunun da takipçisi tabii ki Türkiye Büyük Millet Meclisinin bütün üyeleri olacaktır ama İnsan Hakları Komisyonu olarak da bizlerin de bir şey söylemesi gerekebilir.

Ben şunu teklif ediyorum ki en azından bu bizim arkadaşımızdır, bir milletvekilidir: Önümüzdeki hafta İnsan Hakları Komisyonu üyeleri olarak Engin Alan’ı ziyaret edelim veya daha sonrası da olabilir ama Meclis kapanıyor.

AYŞE TÜRK MENOĞLU (Konya) – Sincan’da mı?

REŞAT DOĞRU (Tokat) – Sincan’da, burada.

En azından arkadaşımızı İnsan Hakları Komisyonu olarak takip ettiğimizden, onunla beraber olduğumuzdan, yapılması gerekenler konusunda takip etme noktasında da kendisini morallendirebiliriz. Benim böyle bir teklifim vardır, kabul edilebilirse. Onu söylemek istedim.

BAŞKAN – Evet, değerlendirelim onu.

AHMET SALİH DAL (Kilis) – Geçen sene gidildi.

BAŞKAN – Geçen sene gidildi değil mi, ziyaret edildi?

AHMET SALİH DAL (Kilis) – Tabii.

BAŞKAN – Bir sefer daha ziyaret edilebilir.

Arkadaşlar, teşekkür ediyoruz verdiğiniz katkılardan dolayı. Böylece gündemimizi sonuna doğru yaklaştık.

Şimdi Mağdur Hakları İnceleme Raporu’nu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Raporumuz kabul edilmiştir.

Hayırlı olsun, inşallah bundan hayırlı neticeler elde edilir. Oy birliğiyle kabul edildi, çok da güzel.

Gündemde görüşecek bir husus kalmadığından toplantıyı kapatıyorum.

Kapanma Saati: 12.40